

II. Надвижка вартости.

В 1867. році Карл Марке видав перший том свого „Капіталу“. Марке був німецький вигнанець в Англії, в краю, в яким під тодішню пору був найбільше розвинений капіталізм в світі. Природно отже англійські вчені виробили також найвище розвинену систему „політичної економії“, яку тоді світ знав. Марке був вповні ознайомлений з їх літературою, він приймав все, що було здорове в їх науці, і лиш довів все з неї до логічних та революційних заключень.

Для економістів питання було, в якій спосіб держава, або властиво як вони думали капіталісти держави, могли би згортати мастки. Вони відкрили, що масток складає ся з „товару“ тобто з позиточних річей, які можна купувати і продавати і що ті були втворені людською працею. Вони також відкрили, що коли вимінювати, купувати або продавати ті річч, то вартість їх, тобто скількисть інших річей, яку за ці річч можна дістати, зависить від скількості праці, вложеної в ті річч.

Марке прийняв се становище враз з другими тодішніми писателями і ілюстрував се в слідуячий спосіб: один ковт, 10 фунтів гербати, 40 фунтів кави, 20 бухлів пшениці, 2 унції золота і пів тона желіза євожде зокрема рівне в вартости 20 ярдам полотна. Сі всі товари є внаслідком різних родів праці, однакож річ, яка дає можливість порівняти їх з собою є те, що на кожду з них пересічно видано ту саму скількисть праці і про те їм однакова вартість.

В високо розвиненім капіталізмі один товар, золото, є установлене як міра вартости всіх інших товарів а вартість їх виражена в порівнянню з золотом називає ся їх ціною. Так ціна зависить від скількості праці, вложеної у товар.

Коли отже капіталіст купує який товар, то дає за